

MEDLEMSRAPPORTERING FOR

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

For 2020

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig handel og rettferdig konkurranse mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, kvalitet, leveringssikkerhet, osv. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene får sine grunnleggende rettigheter oppfylt og at produksjonen ikke er til skade for miljøet.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet.

Rapporteringsmalen for medlemmer i offentlig sektor ble revidert 2013, blant annet for å gi et bedre og klarere bilde av medlemmenes arbeid med etisk handel i leverandørkjeden. Andre forhold som miljøvennlige innkjøp, sosial dumping og anskaffelse av rettferdig handel-merkede varer er også viktig, men ikke en del av denne rapporten.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Lars Atle Holm, administrasjonsdirektør**

Norges miljø- og biovitenskapelige universitets (NMBU) kjerneoppgaver er forskning, undervisning og formidling innenfor områdene miljø, bærekraftig utvikling, bedre folke- og dyrehelse, klimautfordringer, fornybare energikilder, matproduksjon og areal- og ressursforvaltning. Gjennom disse oppgavene skal NMBU bidra til å sikre livsgrunnlaget til dagens og fremtidens generasjoner. Med sin virksomhet ønsker NMBU å bidra til en bærekraftig utvikling og en mer rettferdig fordeling av ressurser. Respekt for miljøet, dyr, planter og mennesker i nåværende og fremtidige generasjoner står sentralt i NMBUs verdigrunnlag.

For å sikre at kjerneoppgavene er etisk fundert, ble det i 2008 etablert etiske retningslinjer for universitetet. Siden da har samfunnet utviklet seg på en måte som har gitt etiske problemstillinger rundt anskaffelser større aktualitet. Anskaffelsesfunksjonen til NMBU har utviklet seg i takt med disse utfordringene, og har nå gode rutiner for å takle dette samfunnsansvaret.

NMBU handlet i 2020 for ca. 482 millioner kroner. Med forvaltningen av slike beløp følger det et ansvar for å kjøpe varer og tjenester som er produsert på en lovlig, miljømessig og etisk forsvarlig måte. For å forbedre oss ytterligere og sikre at NMBU utøver sitt samfunnsansvar på en måte som er forventet, valgte universitetet i 2015 å melde virksomheten inn i Initiativ for etisk handel (Nå: Etisk handel Norge). Det har bidratt til at NMBU har fått tilgang til kompetanse og flere verktøy med mulighet til å sikre en god etisk standard på våre anskaffelser.

Den sentrale innkjøpsseksjonen ved NMBU bruker nå dette til å stille krav til noen av våre rammeavtaleleverandører, der hvor risikoen for avvik er størst. Dette skjer gjennom leverandøroppfølging hvor leverandørene må levere en egenrapportering som blir fulgt opp. Dette arbeidet resulterte i at vi i 2020 valgte å si opp rammeavtalen med to leverandører.

Vi får gjennom media og Etisk handel Norge stadig bevis på hvor viktig dette arbeidet er, og at vi ikke skal ta for gitt at våre leverandører følger opp etiske retningslinjer og samfunnsansvar mot sine produsenter i risikoområder. Oppfølgingsarbeidet mot leverandørene vil derfor være ett av fokusområdene for NMBU i tiden som kommer. Den pågående pandemien som følge av Covid-19 viruset betyr at vi har et næringsliv, nasjonalt og internasjonalt, som sliter tungt, og vår evne til å følge opp kontrakter på dette området vil derfor antakelig være viktigere enn noensinne.

NMBU er i en rivende utvikling for tiden og vi står midt oppe i en krevende samlokalisering, også anskaffelsesfaglig, med Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet. Universitetets holdning og innsats for miljø og samfunnsansvar gjennom anskaffelsene skal likevel fortsette i tråd med vedtatte mål og strategier. Det betyr å tilfredsstille de forventninger som stilles til en institusjon som NMBU når det gjelder å være et forbilde på områdene miljø, etisk handel og samfunnsansvar.

Om virksomheten:

Navn:

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Antall ansatte:

1 700

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

482 000 000

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

12

Hvilke varer som omfattes:

Arbeidstøy

Laboratorierekvisita

Byggvarer/-utstyr

Vitenskapelig utstyr

Antall leverandører:

21

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

178 400 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Heikki Fjelldal

Stilling: Innkjøpsrådgiver

Epost: heikki.fjelldal@nmbu.no

Telefon: 67 23 06 20

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2015

“NMBU ønsker å bidra til en mer bærekraftig utvikling og rettferdig fordeling av ressurser og gode arbeidsforhold i våre leverandørkjeder”

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Gjennomføre alle anskaffelser av høyrisikoprodukter i tråd med Etisk handel Norge sine retningslinjer	Gjennomført
Følge opp etiske krav stilt i gjeldende rammeavtaler/løpende avtaler	Delvis gjennomført
Kurse nyansatte i seksjonen (både interne gjennomgang og eksterne kurs)	Delvis gjennomført
Definere skriftlige rutiner/flytskjema for veiledning for når ulike etiske krav skal brukes i anskaffelser	Ikke gjennomført

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Gjennomføre alle anskaffelser av høyrisikoprodukter i tråd med Etisk handel Norge sine retningslinjer
Følge opp etiske krav stilt i gjeldende rammeavtaler/løpende avtaler
Definere skriftlige rutiner/flytskjema/maler for veiledning for når ulike etiske krav skal brukes i anskaffelser

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeidet er forankret gjennom innkjøpsstrategi og -reglement som er vedtatt i styret, og prosessen med å implementere strategien i Innkjøpsseksjonens daglige arbeid.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Det er ikke utarbeidet en spesifikk plan for aktiviteter i rapporteringsåret.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Det rapporteres ikke på status for arbeidet med etisk handel til virksomhetens ledelse.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

1. Datainnsamling for årsrapportering til Etisk handel Norge
2. Ansvarlig for å lage utkast til årsrapport for presentasjon for ledelsen
3. Følge opp malene mhp. miljø, etisk handel og samfunnsansvar, og ta initiativ til forbedringer

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Alle operative innkjøpere ved Innkjøpsseksjonen har ansvar for å inkludere krav om miljø og samfunnsansvar i de anskaffelser de er saksbehandler for, der det er aktuelt. I tillegg er miljøkoordinator, eiendomsavdeling og administrativ ledelse engasjert i arbeidet på et strategisk nivå.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Det er ikke gjennomført kursing i 2020.

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Seksjonen har tre nyansatte. Noen av disse vil ha behov for både eksterne kurs og en innføring i hvordan dette håndteres ved NMBU. Videre ser vi at det gjennom hele året er et behov for at det internt i seksjonen holdes jevnlig gjennomganger og oppdateringer på aktuelle saker og problemstillinger knyttet til etisk handel.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

NMBU bruker jevnlig Direktoratet for forvaltning og økonomistyring sin liste over høyriskoprodukter, og Etisk handel Norge sitt risikoanalyseverktøy for å identifisere risiko for brudd på arbeidstagerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden ved anskaffelse av rammeavtaler. I tillegg har det vært en del fokus på samfunnsansvar og sosial dumping i tjenesteanskaffelsene, og da særlig i bygge-prosjekter. Også i 2020 har vi jobbet med oppfølging av rammeavtalen for arbeidstøy og verneutstyr, hvor vi har ettergått revisjonsrapporter og svar på oppfølging av egenrapporteringer.

2.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktvilkår
Arbeidstøy	Rammeavtale	2	Ja	Ja	Ja
Laboratorierekvisita	Rammeavtale	5	Ja	Ja	Ja
Rammeavtale entreprenørtjenester	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Rammeavtale malertjenester og gulvlegging	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Rammeavtale avtrekksskap NMBU	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Rammeavtale murertjenester NMBU	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Rammeavtale rørleggertjenester NMBU	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Rammeavtale kuldeteknisk utstyr	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Samspillsentreprise KA	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Entreprenørtjenester 2020-2024	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Utskifting av heis husdyrfag D-fløy	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja
Autosamplere og fermentorer	Engangskjøp	1	Nei	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Maler er hentet fra Etisk handel Norge/DFØ.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Arbeidstøy med produsenter i Asia og Øst-Europa

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Det har vært gjennomført innhenting av revisjonsrapporter, utvidet egenrapportering og oppfølging av arbeidstøyavtalene, da gjennom bruk av direktekommunikasjon med telefon og eposter. Dette gav ikke de ønskede resultater, og avtalene ble derfor sagt opp.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

2

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Ja

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status
Arbeidsmiljø og sikkerhet	Produksjon	Har stilt krav om dokumentasjon av forbedringstiltak	Krav er ikke etterkommet. Kontraktene er oppsagt med virkning fra 4. september 2020.

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Dette er arbeid som krever mye tid, men som også er givende når det gir resultater. Overraskende svake besvarelser fra noen leverandører ved oppfølging av egenrapporteringene. Har så langt ikke kunnet dokumentere reelle forbedringer på produksjonssted som følge av dette arbeidet.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Intern info/diskusjon	Bedre kompetanse/forståelse/ oversikt	Innkjøpsseksjonens medarbeidere

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Seksjonsmøter, informasjonsmøter/forummøter, nyhetsbrev og én-til-én kommunikasjon.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Generell tekst i alle anbud ut til leverandører og interesserte, samt i forhandlinger og oppfølgingsmøter (leverandørmøter).

Kontakt:

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Heikki Fjelldal

heikki.fjelldal@nmbu.no

67 23 06 20